

Nunatsinni nakorsaaneqarfik

Landslægeembedets vejledning om lov om svangerskabsafbrydelse i Det Grønlandske Sundhedsvæsen herunder sanktionsbestemmelser

Til sundheds- og socialfagligt personale

Udgivet den 16. august 2025

Indhold

Baggrund	1
Formålet med vejledningen	1
Hvem er omfattet af denne vejledning	1
Loven om svangerskabsafbrydelse	1
Abort før udgangen af 12. graviditetsuge	1
Abort efter udgangen af 12. graviditetsuge	2
Dokumentationskrav	4
Sanktionsbestemmelser	4
Relevant gældende lovgivning	5
Øvrige relevante kilder	5
Ikrafttræden	5
Bilag 1	1
Pixi-udgave	1

Baggrund

Baggrunden for nærværende vejledning er at sikre vejledning til sundhedspersonale i Grønland om gældende lovgivning vedr. svangerskabsafbrydelse (abort) samt tydeliggøre potentielle konsekvenser ved brud herpå.

Formålet med vejledningen

Denne vejledning har til formål at beskrive loven om svangerskabsafbrydelse, for at ensarte udøvet praksis, for derved at sikre, at dette bliver udført efter gældende lovgivning.

Hvem er omfattet af denne vejledning

Sundheds- og socialfagligt personale herunder læger, jordemødre, sygeplejersker, sundhedsassistenter og socialrådgivere, der behandler abortforløb.

Loven om svangerskabsafbrydelse

Nærværende vejledning tager udgangspunkt i lov nr. 232 af 12. juni 1975 om Lov for Grønland om svangerskabsafbrydelse samt dertilhørende bekendtgørelse og cirkulære. Derudover tager vejledningen udgangspunkt i landstingsforordning nr. 6 af 31. maj 2001 om patienters retstilling.

Abort før udgangen af 12. graviditetsuge

En gravid, der har bopæl i Grønland (eller Danmark), har ret til at få foretaget en abort i Grønland når:

- Aborten kan foretages før udgangen af 12. graviditetsuge dvs. til og med **gestationsalder 11+6** og når den gravide fastholder sit ønske om abort efter vejledning, om muligheder for støtte både under graviditeten og efter barnets fødsel. Den gravide skal ved underskrift bekræfte, at vejledningen har fundet sted. Derudover, kan aborten først foretages, når lægen har informeret om indgrebets beskaffenhed, direkte følger samt risici ved indgrebet
- Hvis den gravide enten er under 18 år eller pga. sindssygdom eller anden grund er ude af stand til at forstå betydningen af aborten skal forældremyndighedsindehaver eller værge vejledes herom og ligeledes ved underskrift bekræfte, at vejledningen har fundet sted

Anmodningen skal af **den gravide selv**, gives til en læge eller jordemoder. Anmodningen skal indeholde oplysning om den gravides navn, CPR-nummer og bopæl og skal underskrives af den gravide.

Mindreårige

Ifølge Landstingsforordning nr. 6 af 31. maj 2001 om patienters retsstilling (§ 8), kan en patient, der er fyldt 15 år, selv give informeret samtykke til behandling. Forældremyndighedens indehaver skal **også** have information og inddrages i den mindreåriges stillingtagen. Forstår den gravide betydningen af indgrebet, kan det kun finde sted med den gravides samtykke – også selv om hun er mindreårig.

Hvis den gravide er umyndiggjort eller pga. sindssygdom eller anden grund, er ude af stand til at forstå betydningen af aborten, skal forældremyndighedens indehaver eller værge både informeres og samtykke til beslutningen. Et samråd kan i særlige tilfælde tillade abort uden forældremyndighedsindehavers eller værges samtykke eller mod deres vilje. Samrådets afgørelse herom kan indbringes for ankenævnet af kvinden, forældremyndighedens indehaver eller værger.

Abort efter udgangen af 12. graviditetsuge

Hvis en gravid fremsætter ønske om abort efter 12. graviditetsuge er udløbet, skal der søges om senabort. Afgørelsen træffes af et samråd. Samrådet kan give tilladelse til senabort til en gravid, der har bopæl i Grønland (eller Danmark) hvis:

- Graviditeten, fødslen eller omsorgen for barnet medfører fare for forringelse af den gravides helbred pga.:
 - Foreliggende eller truende legemlig sygdom
 - Foreliggende eller truende sjælelig sygdom
 - Foreliggende eller truende svækkelsestilstand
 - Som følge af øvrige livsforhold
- Graviditeten er et resultat af seksuelle forhold begået under omstændigheder som blodskam, voldtægt, udnyttelse af en person med nedsat psykisk funktionsevne eller afhængighedsforhold, seksuel omgang med et barn under den seksuelle lavalder eller forførelse af en person under 18 år ved misbrug af en overlegen position.
- Der foreligger fare for, at barnet pga. arvelige anlæg eller beskadigelse eller sygdom i forstertilstanden vil få en alvorlig legemlig eller sjælelig lidelse
- Den gravide pga. legemlig eller sjælelig lidelse eller svag begavelse, ikke formår at på forsvarlig vis drage omsorg for barnet
- Den gravide pga. ung alder eller umodenhed ikke formår at på forsvarlig vis drage omsorg for barnet
- Graviditeten, fødslen eller omsorg for barnet ville medføre alvorlig belastning af kvinden, der ikke kan afværges på anden måde end abort

Der skal ved afgørelsen tages hensyn til den gravides alder, arbejdsbyrde og personlige forhold samt familiens boligmæssige, økonomiske og helbredsmæssige forhold.

Tilladelsen kan kun gives, hvis de forhold hvorom ansøgningen begrundes, har sådan en vægt, at det findes berettiget at udsætte den gravide for den forøgede helbredsmæssige risiko, som aborten indebærer. Samrådets afgørelse kan indbringes for Abortankenævnet, der fører tilsyn med samrådenes virksomhed og behandler klagesager behandler klager over samrådets afgørelser.

En gravid, der er gravid i længere tid end 12. graviditetsuge, kan få foretaget en abort uden særlig tilladelse hvis en læge vurderer at:

- Indgrebet er nødvendigt for at afværge fare for den gravides liv

- Indgrebet er nødvendigt for at afværge fare for alvorlig forringelse den gravides legemlige og sjælelige helbred
 - Denne fare er udelukkende eller ganske overvejende lægeligt begrundet

Samråd:

Et samråd er et lokalt nedsat beslutningsorgan, der behandler ansøgninger om svangerskabsafbrydelse i særlige tilfælde, herunder efter udløbet af 12. svangerskabsuge, og vurderer ansøgningen ud fra lovens kriterier, såsom helbredsmæssige, sociale eller særlige juridiske omstændigheder.

Et samråd består af den læge, der skal foretage aborten, en anden læge samt sundheds- eller socialarbejder, der har kendskab til den gravides forhold.

Et samråd træffer afgørelsen om abort hvis:

- 12. svangerskabsuge er udløbet, og ansøgningen falder ind under en af de særlige betingelser i lovens § 3 (fx helbredsmæssige grunde, graviditet som følge af voldtægt, alvorlige fosterskader, meget ung alder mv.). Den gravide er under 18 år eller umyndiggjort, og
 - forældremyndighedens indehaver eller værge nægter samtykke, eller
 - samrådet skal tage stilling til at dispensere fra kravet om samtykke.
- Den gravide ikke kan forstå betydningen af indgrebet på grund af sindssygdom, udviklingshæmning eller anden årsag, og en særligt beskikket værge har fremsat anmodningen om abort.
- En gravid, der ikke har bopæl i Grønland (eller Danmark) anmoder om abort

Samrådet voterer som udgangspunkt mundtligt. Der kan dog i visse tilfælde votes elektronisk.

Hvert medlem i samrådet, kan kræve yderligere oplysninger inden en afgørelse træffes.

Samrådet har mulighed for at ændre et tidligere meddelt afslag, hvis nye oplysninger fremkommer.

Sager i samrådet skal behandles hurtigst muligt.

I påtrængende tilfælde kan afgørelsen træffes af den læge, der skal foretage indgrebet i samråd med en af de øvrige medlemmer (anden læge/sundheds- eller socialarbejder, der har kendskab til den gravides forhold).

Samrådets afgørelse meddeles som udgangspunkt mundtligt til den gravide. Ved afslag skal afgørelsen, hvis den gravide ønsker det, også gives skriftligt. Samrådet har pligt til at informere den gravide om muligheder for at klage. En klage kan fremsættes mundtligt eller skriftligt til den læge, der meddeler afgørelsen til den gravide, og videresendes herefter til Abortankenævnet, som behandler anken over samrådets afgørelse og fører tilsyn med samrådenes virksomhed.

Abortankenævn:

Abortankenævnet er et centralt klage- og tilsynsorgan, der behandler anker over samrådenes afgørelser om aborter og fører tilsyn med samrådenes virksomhed. Nævnet består af Rigsombudsmanden, Landslægen, Departementschef for Sociale Anliggender og et medlem af Inatsisartut. For sidstnævnte medlem vælger Inatsisartut også en stedfortræder.

Abortankenævnet er klageinstansen for afgørelser truffet af samrådene om svangerskabsafbrydelse. Når en gravid eller dennes værge/forældremyndighedsindehaver indgiver klage over et samråds

afgørelse, behandler nævnet sagen på ny. Nævnet vurderer både de faktiske omstændigheder og det juridiske grundlag og kan enten stadfæste samrådets afgørelse, ændre den (fx give tilladelse til abort, hvor samrådet har givet afslag) eller hjemvise sagen til fornyet behandling i samrådet.

En afgørelse fra Abortankenævnet er endelig og kan ikke indbringes for en højere administrativ myndighed. Konsekvensen af nævnets afgørelse er derfor, at den bliver bindende for både den gravide, sundhedspersonalet og samrådet, og den afgør, om en abort kan eller ikke kan gennemføres under de givne omstændigheder.

Ud over at behandle klagesager fører Abortankenævnet tilsyn med samrådenes virksomhed for at sikre, at lovgivningen og gældende procedurer overholdes, og at afgørelser træffes på et ensartet og korrekt grundlag.

Dokumentationskrav

Alle foretagne aborter skal indberettes kvartalsvis til Landslægeembedet.

Alle samrådsafgørelser – både afgørelser, hvor der er givet tilladelse til abort, og afgørelser, hvor der er meddelt afslag - skal derudover indberettes særskilt til Landslægeembedet. Skemaer til indberetning af aborter samt samrådsafgørelser findes på www.nun.gl, og der er ligeledes link til disse, som findes i øvrige relevante kilder nederst i denne vejledning.

Sanktionsbestemmelser

Der idømmes foranstaltninger efter kriminalloven, hvis:

- En læge udfører abort, selvom betingelserne for abort ikke er opfyldt, og der ikke er givet tilladelse fra samrådet eller Abortankenævnet.
- En person, der ikke er læge, udfører en abort.
- Den som **bistår** ved en ulovlig abort – uanset om det er en læge eller en person uden lægeautorisation, der udfører indgrebet.
- Den som sælger eller mod betaling stiller genstande eller stoffer til rådighed, som må antages at være beregnet til at fremkalde abort, til andre end sygehuse.

Der idømmes advarsel eller bøde hvis:

- En abort udføres uden at anmodningen kommer fra den gravide selv, eller, hvis hun ikke kan forstå betydningen af indgrebet, fra en særligt beskikket væрге. En abort udføres på en mindreårig eller umyndiggjort, uden at det krævede samtykke fra forældremyndighedsindehaver eller væрге er indhentet, medmindre samrådet har dispenseret fra kravet. Der udføres en abort uden forudgående lægelig vedledning om abortens beskaffenhed, direkte følger samt den risiko, der er forbundet med indgrebet.
- En abort udføres et sted, der ikke er et offentligt sygehus eller et tilknyttet ambulatorium.
- Der forhandles præventionsmidler, som ikke er optaget på de godkendte lægemiddellister i Grønland eller på anden måde er ulovlige efter gældende bestemmelser.

Relevant gældende lovgivning

<https://nalunaarutit.gl/-/media/lovfiler/1975/lov-nr-232-af-12061975da.pdf>

<https://nun.gl/-/media/landslaegeembedet/sundhedsprofessionelle/groenlands-sundhedslovgivning/bekendtgørelse-265---1975-om-svangerskabsafbrydelse.pdf>

<https://nun.gl/-/media/landslaegeembedet/sundhedsprofessionelle/groenlands-sundhedslovgivning/cirkulre-1975-svangerskabsafbrydelse.pdf>

https://nalunaarutit.gl/groenlandsk-lovgivning/2001/ltf-06-2001?sc_lang=da

Øvrige relevante kilder

<https://nun.gl/-/media/landslaegeembedet/nyheder/2025/tilsynsrapport-over-abortsamrdenes-virksomhed-i-grnland-i-perioden-1-oktober-2024-til-1-februar-2.pdf>

https://nun.gl/-/media/landslaegeembedet/sundhedsprofessionelle/skemaer-til-indberetninger-mv/skema-til-samrdsbehandling-ved-svangerskabsafbrydelse_endelig_word.docx

https://nun.gl/-/media/landslaegeembedet/sundhedsprofessionelle/skemaer-til-indberetninger-mv/dokumenter/svangerskabsafbrydelser-samt-sterilisationer/indberetningsskema_kvartalsanmeldelse-af-svangerskabsafbrydelse-og-sterilisation.docx

Ikrafttræden

Denne vejledning træder i kraft den 16. august 2025.

Landslægeembedet, den. 15. august måned 2025

Paneeraq Noahsen / Navarana Johansen

Bilag 1

Pixi-udgave

Vejledning om svangerskabsafbrydelse i Grønland

Denne korte udgave giver sundhedspersonale et hurtigt overblik over regler og procedurer for abort i Grønland.

Hvornår kræves ikke særlig tilladelse for abort

- Abort før udgangen af 12. graviditetsuge (senest uge 11+6).
- Den gravide er informeret om støtte under og efter graviditeten.
- Lægen har informeret om indgrebs karakter, følger og risici.

Hvornår kræves samråd

- Graviditet over 12. graviditetsuge.
- under 15 år eller umyndiggjort gravid, hvor der er uenighed eller behov for dispensation fra samtykkekrav.
- Gravid uden bopæl i Grønland eller Danmark, men med særlig tilknytning til landet.

Samtykkeregler

- Som udgangspunkt giver den gravide selv samtykke.
- Over 15 år: Kan selv samtykke – forældremyndighedsindehaver informeres og inddrages.
- Manglende forståelse/umyndiggjort: Samtykke gives af forældremyndighedsindehaver eller værge.
- Samrådet kan i særlige tilfælde dispensere fra samtykkekravet – afgørelsen kan ankes til Abortankenævnet.

Klage

- Den gravide, forældremyndighedsindehaver eller værge kan klage over samrådets afgørelse til Abortankenævnet.
- Klage indgives til den læge, der meddeler afgørelsen. Lægen sender klagen og akterne til Abortankenævnet, som træffer endelig afgørelse.

Abortankenævnet

- Består af Rigsombudsmanden, Landslægen, Departementschef for Sociale Anliggender og et medlem af Inatsisartut.
- Behandler klager over samrådets afgørelser og fører tilsyn med samrådenes arbejde.

Dokumentationskrav

- Alle foretagne aborter skal indberettes kvartalsvis til Landslægeembedet.
- Alle samrådsafgørelser – både tilladelser og afslag – skal indberettes særskilt.

Sanktioner

- Foranstaltninger efter kriminalloven ved ulovlig abort (fx efter 12. uge uden samråd, udført af ikke-læge, bistand til ulovlig abort).
- Advarsel eller bøde ved manglende samtykke, manglende vejledning eller salg af ikke-godkendte præventionsmidler.

NB: Nærværende vejledning er en pixi-udgave. Detaljeret vejledning om loven om svangerskabsafbrydelse i Grønland findes på www.nun.gl under *sundhedsfaglige vejledninger*.

Ikrafttræden: 16. august 2025

Landslægeembedet

Paneeraq Noahsen / Navarana Johansen